

CAHİT SITKI TARANCI'NIN ÖLÜMÜ ARDINDAN YAZILANLAR VE ÖLÜM ARDI (NEKROLOJİK) YAZILARI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME*

Arş. Gör. Sema ÇETİN BAYCANLAR

Çukurova Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

scetin@cu.edu.tr

ÖZET

Ölen bir kişinin ardından, duyulan üzüntüyü, şaşkınlığı, ölüm karşısındaki çaresizliği dile getiren ya da ölen kişinin yaşamından ve kişilik özelliklerinden bahseden ölüm ardı yazıları edebi geleneğimizin bir parçası olmuş ve deneme türü içinde değerlendirilmiştir.

Bu makalede edebiyatımızın ünlü isimlerinden Cahit Sıtkı Tarancı'nın ölümü üzerine yazılanlardan hareket edilerek, ölüm ardı yazıları, işledikleri konulara göre genel olarak sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ölüm ardı, Cahit Sıtkı Tarancı, deneme, edebiyat

ABSTRACT

Necrologic essays, expressing the sorrow, helplessness says with dead and astonishment of writer following adeath, or discribing with death person's life and personel characteristic, become a part of our literary tradition.

This article, genarally categorized necrologic essays according to the subject they look at, taking as a starting point of necrologic essays and death a one of our most known letters Cahit Sıtkı Tarancı.

Key Words: Necrology, Cahit Sıtkı Tarancı, essay, literature

Giriş

Bilindiği gibi ölen kişinin ardından yakınları, dostları, akrabaları, bir takım dini, insani ve vicdani sorumluluklar yüklenirler. Sosyal yaşamdaki bu sorumluluk edebiyatta da, yazılı kültürün bir parçası olarak kendisini gösterir. Edebiyatımızda ölen kişinin ardından yaşamından, çalışmalarından, eserlerinden ve edebiyata katkılarından bahsetmek gelenek haline gelmiştir. Ölen bir kimsenin ardından; duyulan üzüntüyü dile getirmek, o kişinin meziyetlerinden bahsetmek ve şairin ölen kişiye olan ilgisini ifade etmek üzere yazılan mersiyeler bu geleneğin en güzel örnekleridir (İsen, 1986 :272).

* Bu yazı Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırma ve Uygulama Merkezinin 25-26 Kasım 2004 tarihinde düzenlediği "Türk Kültüründe Ölüm" konulu sempozyumda bildiri olarak sunulmuştur.

Toplumda farklı özellikleri ile ön plana çıkmış kişilerin ya da yazarın bir yakınının ölümünü konu edinen, ölümün hemen ardından kaleme alınmasıyla, anma yazılarından farklılık gösteren ve çoğunlukla sürekli yayımlarda yayımlanan yazılara ölüm ardı (nekrolojik) yazıları denir (Canbek, 2001:161). Ölüm ardı yazıları¹ öncelikle kaybedilen kişinin anısına duyulan saygının bir ifadesidir ve haber verme, duyulan üzüntüyü paylaşma kaygısı taşır. Bu yazılarda ölen kişinin sanatından, yaşamından bilinen ya da bilinmeyen yönlerinden bahsedilir. Yoğun bir duygusallık içinde kaleme alınan bu yazıların bir kısmı, ölen kişiyle ilgili olduğu gibi yazarın kendi duygusal durumunu anlatan acı, özlem, pişmanlık, yaşama duyulan sitemin dile getirildiği yazılar da vardır. Bu metinler, sanatçının eserlerini, yaşamını anlatmak, kendisine duyulan sevgiyi, saygıyı dile getirmek, geçmişi bir kez daha farklı açılardan anmak için bir vesiledir. Bu metinleri kendi içinde farklı başlıklar altında tasnif etmek mümkündür.

Edebiyatımızda ölüm ardı yazıları ele alındığında içerik açısından çok zengin bir malzeme ile karşılaşırız. Bu metinler değerlendirildiğinde benzer başlıkların ortaya çıkacağı düşüncesi ile Cahit Sıtkı Tarancı'nın ölümünün hemen ardından kaleme alınan yazıları, içeriklerini göz önünde tutarak tasnif etmeye ve ölüm ardı yazıları üzerine genel bir değerlendirme yapmaya çalışacağız.

1. Biyografik Ölüm Ardı Yazıları

Edebiyatçıları/sanatçıları öncelikle eserleri aracılığıyla okuyucuyla, edebiyat dünyasıyla tanışılır ve edebiyat/sanat dünyasında tanındıkça özel yaşamları bilinmeye, öğrenilmeye başlanır. Bu bilgiler genellikle röportajlar, biyografik çalışmalar, anılar aracılığıyla okuyucu tarafından öğrenilir. Bu metinlerin dışında ölüm ardı yazılarında yazar, ölen kişinin yaşamına ait bildiklerini, duyduklarını, öğrendiklerini o anın duygusallığı içinde belli bir şekle ya da sisteme bağlı kalmadan kaleme alır.

Tarancı'nın ölümünden sonra dostları, arkadaşları, ailesi yazdıkları yazılarda şairin çocukluğundan başlayarak yaşam öyküsünü aktarmışlardır. Tarancı'nın çocukluğu, Diyarbakır'dan İstanbul'a gelişi, İstanbul'daki çevresine alışması, edebiyat dünyasına girişi bilinen-bilinmeyen yönleriyle dile getirilmiştir (Erkmenoğlu, 1962:189-190; Sıtkı, 1956: 45-46; Güvemli, 1962: 117-118,).

Cahit Sıtkı'nın ölümünden sonra sürekli yayınlarda yayımlanan yazıların bir kısmında, Tarancı'nın genel olarak yaşam öyküsünün ya da yaşam öyküsünün bir bölümünün ayrıntılarıyla anlatıldığını görürüz. Bu tip yazılarda ölen kişinin doğduğu çevre, yetişme koşulları, eğitimi, sanat çevresiyle ve ailesiyle ilişkileri konu edilmiştir. Herkes tarafından bilinen yaşam öyküleri, ilginç ayrıntılardan da bahsedilerek okuyucuyla paylaşılır. Kimi zaman da bu bilgiler magazinleştirilerek okuyucuya duyurulur. Ashında bu bilgiler, ölen kişilerin sanatçı kişilikleri ile ilgili gibi gözükme, özel yaşama ait ayrıntılar olsa da, edebiyatçıları/sanatçıları halka mal olmuş

¹ Ölüm ardı yazıları literatürde nekrolojik yazılar olarak da değerlendirilmektedir. Necro ve logos sözcüklerinin birleşiminden oluşan nekroloji ölü, ölüm bilimidir. İngilizce'de ölünün ardından yazı yazar kişiye de "nekrologist" denilmektedir. Biz bu yazımızda nekroloji yerine Türkçe olması ve nekroloji sözcüğünün farklı anlamları çağrıştırması sebebiyle "ölüm ardı" terimini kullanmayı tercih ettik.

insanlardır ve bu ayrıntıların da zaman içinde herkes tarafından bilinmesinde sakınca görülmemiştir.

Ölen kişinin arkadaşları ve ailesi tarafından kaleme alınan bu yazılarda; kişinin biyografisine ilişkin her ayrıntının, tarihsel notların, ilgili isimlerin verilmesi beklenmez fakat zaman zaman özel durumların, sadece iki kişiye ait tanıklıkların aktarıldığı olur. Şairin meşhur “Abbas” şiirindeki,

Haydi Abbas, vakit tamam;
Akşam diyordun işte oldu akşam.
Kur bakalım çilingir soframızı;
Dinsin artık bu kalp ağrısı.
Şu ağacın gölgesinde olsun;
Tam kenarında havuzun.
Aya haber sal çıksın bu gece;
Görünsün şöyle gönlümce.
Bas kırbacı sihirli seccadeye,
Göster hükmettiğini mesafeye
Ve zamana
Katıp tozu dumana,
Var git,
Böyle ferman etti Cahit,
Al getir ilk sevgiliyi Beşiktaş’tan;

Yaşamak istiyorum yeni baştan. (Tarancı, 1974: 77-78) dizelerinde bahsettiği “sevgiliyi” bilen dostları, şairin ölümünden sonra bu sevgilinin kim olduğundan haberdar olduklarını; fakat şairi “yeni başlayan hayatında muazzep etmemek için sustuklarını” aktarmışlardır(Ürün,1956:3). Bu bilgiler doğrultusunda okuyucuları üstü kapalı da olsa şairin bu şiiri gerçek bir sevgiliye yazdığını öğrenirler.

Ölüm ardı yazılarında ölen kişinin sadece olumlu özellikleri aktarılmaz. Zaman zaman da sanatçının olumsuz yanlarından bahsedilir. Örneğin Cahit Sıtkı’nın içki bağımlılığı, ardından yazılan yazılarda özellikle dile getirilir. Bu bağımlılığın şairin hayatında ne kadar yer tuttuğu ve yaşamının nasıl bir parçası olduğu anlatılır:

“Ankara’da sabahları Kızılay’a çıkanlar, trençkotlu kısa boylu ve tin tin yürüyen genç bir adamın, Yenişehir Eczanesinin bitişiğindeki meyhaneye girip ayaküstü aç karnına iki kadeh votka attığını sonradan Çalışma Vekaletindeki işine gittiğini görürlerdi. O zamanlar çiçeği burnunda bir fakülte talebesiydim. Çantam elimde ona her rastlayışında “İçme ağabey” derdim. O kara yüzüyle, sevgi taşan gözleriyle yüzüme bakıp, senin aklın ermez. İçe içe öle öle yazılır” derdi. (Hünelp, 1962:37).

Tarancı’nın ölümünden sonra en çok bahsedilen konulardan biri uzunca bir dönem içkiye olan düşkünlüğüdür fakat şairin evliliğinden sonra tek kadeh bile içmemesi, yaşamına çeki düzen vermeye çalışması, evliliğinin yaşantısına getirdiği olumlu yönler dostlarının dikkatini çekmiş ve ölümünün ardından dile getirilmiştir. (Güvemli, 1962: 117-118).

Kısaca değindiğimiz biyografik ölüm ardı yazılarının kimi zaman kişisel tablillerle şekillense kimi zaman tek kişinin tanıklığına dayansa da bilimsel biyografi çalışmaları için değerli birer kaynak olduğunu söyleyebiliriz.

2. Portre Ölüm Ardı Yazıları

Ölen kişinin fiziksel görünümünün, kişilik özelliklerinin, iç dünyasının ele alındığı yazılar ayrı bir başlık altında toplanabilir. Bu yazıları işledikleri konular, sıcak ve samimi üslupları ile portre denemeler olarak da adlandırılabiliriz fakat yazılış zamanı itibariyle ölüm ardı yazıları içinde de değerlendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Bu yazılarda kişi, sanatçı kimliğinin dışında sade bir birey olarak tasvir edilmeye ve okuyucuya anlatılmaya çalışılır. Ölen kişinin yazar üzerinde iz bırakan çarpıcı yanları, günlük yaşam içinde fark edilemeyen sıradan özellikleri aktarılır. Bu sayede bazen sadece eserleri ile tanınan sanatçıları/edebiyatçıları değişik kişilik özellikleriyle de tanıma imkânı doğar. Bu metinler bir araya getirildiğinde aynı sanatçı için yazılmış, çok benzer veya bir takım farklı bilgiler ortaya çıkar.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın ardından yazılan yazıların işaret ettiklerinden öğrendiğimiz Tarancı'nın dürüst, duyarlı, dost canlısı; fakat kendi iç dünyasını paylaşmaktan pek hoşlanmayan bir kişiliğe sahip olduğudur. Yakın dostları Cahit Sıtkı'nın ölümünün ardından "Cahit'in gönlü bir şehrin parkı gibiydi, kapıları herkese açıktı. Her giren orada bir sıcak köşe bulurdu[...]kederini, hüznünü kimselere duyurmazdı. Kendi acılarını ruhunun derinliklerine gömer, başkalarının acılarıyla kıvranırdı." (Taşer, 1956 :119-120), "Paraya, pula, üne unvana, her türlü ölümlü niteliklere arka çevirerek, inandığı sanatının peşinden koştu, sanatıyla yetindi, gerçeklerin gerçeğini nusra manzume bildiği son anına kadar bir şair olmak ve şair kalmaktı dileği" (Aksal, 1956 :116) gibi örneklerini daha da çoğaltabileceğimiz, yakın bir dost, dürüst ve sade bir kişilik, iyi şair olma çabasında bir sanatçı portresi çizerler.

Cahit Sıtkı'nın sadece kişilik özellikleri değil, fiziki özellikleri de bu yazılarda verilir. Tarancı'nın "[...]yaşına göre kısa boylu, nazık yapılı, göğsü oldukça dar bir çocuk olduğunu, keskin yüz çizgilerine sahip, ipek gibi yumuşak kıvrırcık koyu kahverengi saçlarla çevreli, kadife yumuşaklığındaki gözlerinin ifadesinin yüzüne tatlı bir ifade verdiğini bu yazılardan öğreniriz ve bu metinlerde Cahit Sıtkı'nın duygusal portresini "Bu gözler, hoş gidici bir hareket, duygulu bir söz karşısında hemen yaşardı. Öfkelenildiğinde, ağzından yürek kırıcı bir söz çıktığı pek az görülmüştür" (Şahap Sıtkı, 1956 :45) cümleleriyle kısaca aktaran dostları, böyle bir sanatçıyı ve dostu kaybetmenin acısını sık sık dile getirmişlerdir.

Kendisini şahsen tanıma imkânı olmamış herkes için değerli bu kaynaklar, bugün kaybettiğimiz sanatçılarımızı yeni nesile tanıtmak ve anlatmak için önemli birer belge olarak dünden bugüne aktarılmıştır.

Ölüm, hoş bir vesile olmasa da ölen kişinin fiziki ve duygusal portresinin yakın çevresi tarafından ölüm ardı yazılarında aktarılmış olması bu metinlerin bizler için önemini artırmaktadır.

3. Eleştirel Ölüm Ardı Yazıları

Ölüm ardı yazılarının bir bölümünde sanatçının/edebiyatçının edebiyattaki yerine ve eserlerine değinilir. Sanatçı için ölüm son bir nokta değildir. Oktay Akbal'ın Cahit Sıtkı'nın ardından dediği gibi "Sanatçıların büyüklüğü ölümlerinden sonra belli olur. Bir şairin yazarın gerçek hayatı ancak öldükten sonra başlar" (Akbal, 1956:25).

Kültürümüzde ölünün ardından kötü konuşmak bir nevi yasak haline gelmiştir. Ölüm ardı yazılarının büyük bir kısmında da bu geleneğe uyulur, sanatçıdan ve eserlerinden övgüyle bahsedilir. Genellikle eksik ve kusurlu yönler yazılmamaya, anılmamaya özen gösterilir. Asıl önemli olan, kişinin sanata/edebiyata katkılarının bahsetmektir. Bu yazıların ortak konusu sanatçının/edebiyatçının ölümünün fiziksel bir sonuç olduğu asıl önemli olanın sanatçının eserleri ile yaşayacağı görüşüdür. Nurullah Ataç, Cahit Sıtkı Tarancı'nın ölümünün ardından yazdığı yazıda da bu konu üzerinde durur:

“Ozan ölmez, ölmekle ölümsüzlüğe erişir. Orhan Veli en çok yaşadığından beri yaşamaktadır. Yakınları biz kendisini sevmiş olanlar, aramızdaki yerinin boş kaldığını, onu bir daha görmeyeceğimizi düşünüp üzüлüp yanarız. O başka. Okurlar için...kendisini tanımamışlar için.. Cahit Sıtkı Tarancı ölmüştür. Betikleri duruyor ölümlerde. Açın onları duyarsınız sesini”(Ataç, 1956: 39). Ataç aynı yazısında Cahit Sıtkı'nın şairliğini ve şiirlerini değerlendirir ve Cahit Sıtkı'yı çağdaşları ile karşılaştırıp şairin orijinal yanlarını ortaya koymaya çalışır.

Tarancı'nın ölümünden sonra özellikle eserlerindeki, yaşama sevgisi, yaşama olan tutkunluğu ile ölüm temaları dile getirilir. Yaşamı böylesine seven ve bunu şiirlerinde sıkça dile getiren şairin hastalığına uzun bir süre direndikten sonra yaşam savaşını kaybetmesi dramatiktir. Cahit Sıtkı'nın eserlerini ölüm ardı yazılarında irdeleyen sadece Nurullah Ataç değildir. Yaşar Nabi, Sabahattin Kudret Aksal, Nedret Gürcan şairin şiirlerinden örneklerle onu anlamaya, anlatmaya çalışırlar.

Eleştirel ölüm ardı yazılarında genellikle olumlu bir hava ve övgü vardır. Bu havayı Cahit Sıtkı'nın ölümü ardından yazılanlarda da görebiliriz. Bu olumlu eleştiriler tabii ki Cahit Sıtkı'nın tanınmış, çevresinde sevilen bir şair, insan olmasından kaynaklanır ama genel olarak en sivri kalemlerin bile ölüm ardı yazılarında yumuşadığı bir gerçektir. Her ne kadar son yıllarda bu tavır farklı açılardan değişse de bu konuda geleneksel tavrın korunmaya çalışıldığını söylememiz yanlış olmaz.

4. Bir Anıdan Yola Çıkılarak Yazılmış Ölüm Ardı Yazıları

Ölüm ardı yazılarının diğer bir konu başlığı anılardır. Ölen kişi ile ilgili sadece duyulmuş bazen de yaşanmış anıların aktarıldığı bu yazılarda ilk tanışma, son görüşme ya da birlikte yaşanan bir olayın okuyucuyla paylaşıldığı görülür. Cahit Sıtkı'nın ardından arkadaşları şairle nasıl tanıştıklarını, dostluklarını anlatmışlardır(Eyuboğlu, 1956:28). Bu yazılar içinde en çok Tarancı'nın uzun süren hastalığı döneminde yakın çevresinden sınırlı sayıdaki dostu ve ailesinin ilgisi, yakınlığı hep bakî kalmış, şair hiç yalnız bırakılmamaya çalışılmıştır. Bu dönemde şairle dostları arasındaki anılar da ölümünün hemen ardından yazıya aktarılmıştır.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın kız kardeşi Yıldız Köksal, *Ağabeyimin Ardından* (Köksal, 1966:163-166) adlı yazısında Cahit Sıtkı'nın çocukluk anılarından bahseder. Cahit Sıtkı'nın çocukluk dönemine ait bu anılar eğer Cahit Sıtkı'nın ölümünün ardından ailesi tarafından kaleme alınmasaydı bu ilginç anılara ait bilgi ve belgelere ulaşmak mümkün olmayacaktı. Bu açıdan kişilere özel, bu anıların gün ışığına çıkmasında ölüm ardı yazılarının ayrı bir işlevi olduğunu düşünebiliriz.

5. Duygusal Tepkilere Dayalı Ölüm Ardı Yazıları

Ölüm karşısında insan çaresizliğini farklı şekillerde ifade eder. Şaşkınlık, hayret, kızgınlık, içe kapanma, ağlama, pişmanlık, üzülmeye, sitem, isyan gibi duygusal tepkilerle birlikte ölen kişiye duyulan özlem, sevgi dile getirilir.

Sanatçının ölümü olağanüstü bir durum gibi algılanır. Bu konuda sanat dünyası da hemfikirdir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu “Genç olsun, yaşlı olsun, bütün şair ve sanatkarların ölümü bana daima olağanüstü ve tabiat kanunlarına aykırı bir hadise gibi görünmüştür (Karaosmanoğlu, 1956 :35) diyerek bu durumu kabullenemeyişini açıkça belirtir. Bu yazılarda vakitsiz ya da halk arasında söylendiği gibi sırasız ölümlerin yarattığı şaşkınlık ve üzüntü işlenir.

Ölüm ardı yazılarında en çok işlenen konulardan biri de sanatçıya yaşamı boyunca gerekli ilginin gösterilmemesi, kimi zaman insanın çaresizliği ya da bu çaresizliğin ardına sığınıştır. Bu yazılar genellikle sanat/edebiyat dünyasının kendi özeleştirileri için de uygun bir zemindir. Sanatçıya yaşamı boyunca gerekli ilgiyi göstermeyen sanat dünyasının, sanatçının ölümü karşısında onu birden bire “ilahlaştırmaya”, özel sayılar, yayınlar yapmaya başlaması iki yüzlü bir tavır olarak görülür. Bu konudaki genel yargı “bizim memlekette sanatçıların erken öldüğü, alaturka sanatçıların çok yaşadığıdır” şeklinde bir çok kez dile getirilmiştir(Hüenalp, 1956 :38).

Cahit Sıtkı da bir çok sanatçı gibi ölümünden sonra ilgi görmüştür. Hastalığı boyunca gerekli ilgiyi görememiş, kendisine hak ettiği ilginin gösterilmediği, gösterilemediği pek çok arkadaşı tarafından belirtilmiştir. Bu yazılardan birinde Sunullah Arısoy, “Cahit Sıtkı Tarancı’ya gereken ilgiyi gösteremedik. Bu inancında ısrar ediyorum. Hastalığının daha başında yapacak çok şeyler vardı. Yapmalıydık bunu. Benim gibi kişilerin gücü az, sesi kısıktı. Duyuramadık” (Arısoy, 1962: 179) diyerek çaresizliğini ve üzüntüsünü açıkça ifade etmiştir.

Bu yazılarda sitem ve kızgınlık sadece ölüme karşı değildir. Duyulan kızgınlık ve sitem kimi zaman kişilere yöneliktir. Cahit Sıtkı’nın tedavisi için yurtdışına gidişinde havaalanında çok az kişi vardır; ama ölümünün ardından herkes Cahit Sıtkı’nın yakını olmanın önemini paylaşma kavgası içinde görünürler ve bu durum Cahit Sıtkı’nın yakın çevresi tarafından eleştirilir (Akbal 1956 :26, Karaosmanoğlu, 1956 :35, Hüenalp 1956 :38).

Orhan Veli ve Sait Faik’in ardından Cahit Sıtkı’nın ölümü bir yaprak dökümünün son yaprağı gibi algılanır ve bu durum duyulan üzüntüyü daha da artırır.

Ölen kişiye sitem, ölümü kabullenememe de duygusal tepkilerin dile getirildiği yazılarda sıkça yer alır. Nedret Gürcan öncelikle bir şair, bir ağabey olarak Cahit Sıtkı’ya, yaşama sitemde bulunur:

“İşte gittin, artık yoksun. Ölümünle bize, seni sevenlere en büyük işkenceyi yapıyorsun: Arkandan yazı yazıyoruz Cahit ağabey! Bizi zor duruma düşürdün; senin yokluğunu duymak, senin yokluğunu yazmak güç geliyor. İki koca yılın seni sırt üstü yatağa bağlayan acısından sonra neden yaşamak değil de “Allah’ı aramak” neden?” (Gürcan, 1956: 4) diyerek bilinen bir gerçeği kabullenmez ve bunu kendi içinde bir siteme dönüştürür.

Ölüm karşısında duyulan üzüntünün verdiği bir isyan vardır. Bazen düz bir mantık ile de aktarılabilen bu isyan, ölümü kabullenememe, ölümü yakıştıramama gibi duygusal hallerin ifadesine dönüşür:

“evet.. bir kör şuursuz kudretini divanece bir akışın içinde oyuncak olmuş kuklalarız. Uğursuz kanlı, katili, ciğeri beş para etmez ebleh veya iblis, bir işe yaramaz binlerce insan yaşar; dünya nimetlerinden istifade eder ve sonra kör talih Orhan Veli’yi, Sait’i, Cahit Sıtkı’yı bulur. Bunun nizam, şuur, mantık neresinde?”(Körükçü, 1962 :112).

Ölüm ardı yazıları içinde bu tarz yazılar sayıca fazladır ve hemen hemen her sanatçının ölümünün ardından benzer bir şekilde kaleme alınmalarıyla orijinal niteliklerini kaybetmişlerdir. Bu tip yazılar değişen zaman içinde yozlaşan insan ilişkilerinin her defasında dile getirilmesi olarak da değerlendirilebilir.

6. Haber Verme Nitelikli Yazılar

Bu yazılar diğer ölüm ardı yazılarına göre çok daha kısa ve öz yazılardır. Amacı sadece bu üzücü olayı okuyucuya duyurmaktır. Genelde bir paragraf olarak kaleme alınan bu yazılar, yazılı ve sözlü basının yaygınlaşmadığı dönemde süreli yayınların ayın olayları, ekin olayları gibi bölümlerinde yer almıştır. Cahit Sıtkı’nın ölümünü Haldun Taner, Ceyhun Atuf Kansu süreli yayınlardaki sayfalarından duyururlar. Kansu “ Türk şiiri çağdaş ustalarından birini, Cahit Sıtkı Tarancı’yı yitirdi. Tarancı Türkçe’nin tadına vara vara yazdığı sağlam ve güzel şiirleriyle Türk şiirinde haklı bir yer tutmuştu. Olgunluk çağının imkanlarını deneyemeden, gerçekleştiremeden yitip gitti. “ölümünden sonra” ile ölümle yaşam arası bir solukla doldurduğu o güzel şiirleriyle kendi ağzını yakıp gitti. Bir boşlukta bozuldu büyü” (Kansu, 1956, 199) diyerek az sözle çok şey anlatmayı başaran ve kişiye özel olmalarıyla dikkat çeken bu yazılar edebi üslupları ile sıradan haber yazılarından ayrılırlar.

Sonuç

Sözlü ve yazılı geleneğimizin bir ürünü olan ölünün ardından bir şeyler söyleme, yazma geleneği, bugün yaşamın farklı telaşları içinde belki hiç kaleme alınmamış, belki konuşulmaya veya yazılmaya fırsat bulunamamış ayrıntıların yazıya aktarılması bakımından önemlidir. Ölüm ardı yazıları üzücü ve kabullenmesi güç bir olayın hemen ardından yazılmalarıyla birtakım duygusal izler taşırlar. Bu yazılarda ölen kişinin biyografisine, fiziki ve ruhi portresine yer veren, nasıl bir sanatçı-kişi olduğunu, edebiyata/sanata katkılarından bahsedilmesiyle edebiyat tarihçileri, araştırmacılar ve okuyucular için önemli kaynaklardır.

Ölüm ardı yazılarının yazarları her zaman tanınmış yazarlar değillerdir. Kimi zaman okuyucular, kimi zaman ölen kişilerin yakınları da bu tür yazılar kaleme alırlar. Bu yüzden ölüm ardı yazılarından her zaman edebi nitelikler beklemek yanlış olur.

Ölüm ardı yazılarında genellikle benzer duygusal tepkiler vardır. Bilinen gerçekler çoğu kez yinelenir. Sanatçının yaşamı boyunca gereken ilgiyi görmediğine sık sık değinilir. Genellikle samimi ve içten bir üslupla kaleme alınan yazılarda olumlu şeylerden bahsetmek ve sanatçıya/edebiyatçıya olumlu yaklaşmak gelenek haline gelmiştir. Son yıllarda Edip Cansever, Ece Ayhan gibi şairlerin ardından kaleme alınan ve polemığe dönen bazı yazılar dikkate alınmazsa, ölüm ardı yazılarda iyi şeyler yazma geleneğinin korunduğu gözlenmektedir.

KAYNAKLAR²

- Akbal, Oktay (1956), "Cahit Sıtkı Artık Yok", *Yenilik*, C.10, S.47.
- Aksal, Sabahattin Kudret (1956), Başlıksız, Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Arısoy, M. Sunullah (1956), "Bir Avuç Anı", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Ataç, Nurullah (1956), "Cahit Sıtkı Tarancı", *Yenilik*, C. 10, S.47.
- Canbek, Nesrin (2001), Yeni Türk Edebiyatında Bir Anlatı Türü Olarak Deneme, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi.
- Erkmenoğlu, Nihal Kârman (1962), "Ağabeyim İçin", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Eyuboğlu, Bedri Rahmi (1956), "Cahit Sıtkı İçin", *Yenilik*, C.10, S.47.
- Gürcan, Nedret(1956), "Cahit Sıtkı'nın Ardından Cahit Sıtkıya", *Şairler Yaprağı*, C.3, S.27.
- Güvemli, Zahir (1962), "Cahit'in İstirabı Yalnızlıktır", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Hünalp, Ayhan (1956), "İyi ve Hüzünlü Günlerin Şairi Tarancı Öldü", *Yenilik*, C.10, S.47.
- İsen, Mustafa (1986), Mersiye Maddesi, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C.6 , Dergah Yayınları, s.272
- Kansu, Ceyhun Atuf (1956), Ekin Olayları, *Varlık*, S.440
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri (1956), "Şairin Ölümü", *Yenilik*, C.10, S.47.
- Köksal, Yıldız (1962), "Ağabeyimin Ardından", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Körükçü, Muhtar(1962), Başlıksız, Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Sıtkı, Şahap (1956), "Cahit Sıtkı'nın Ardından", *Yenilik*, C.10, S.47.
- Tarancı, Cahit Sıtkı (1974), Otuz Beş Yaş, İstanbul: Varlık Yayınevi /1806
- Taşer, Suat (1962), Başlıksız, Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Ürün, Vecdi (1956),"Cahit Sıtkı Tarancı", *Yenilik*, C.10, S.47.
- Yaşar Nabi (1962), "Örnek Şair", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Yücel, Tahsin (1962), "Misafir", Sonrası, İstanbul: Varlık Yayınları.

² Cahit Sıtkı Tarancı'nın ölümünün ardından farklı süreli yayınlarda çıkan yazılar *Yenilik* Dergisinin C.10, S: 47, Kasım 1956 sayısında yayımlanmıştır. Şairin ölümünden sonra yayımlanmamış şiirleri ve ölümünün ardından yazılanlardan bir kısmı **Sonrası**(1957,1962) adlı eserde toplanmıştır. Bu makalede her iki kaynaktan ve diğer süreli yayınlarda (şairin ölümünün hemen sonrasında) yayımlanan yazılardan yararlanılmıştır.